

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XIX. Fulginaten. legitimæ. An legitima possit per parentem assignari filio invito in pecunia, vel mobilibus, seu aliàs quàm in singulis corporibus; Et aliqua de Statuto Fulginatensi excludente ...

FULGINATEN. LEGITIMÆ

PRO
JULIO, ET FRATRIBUS DE
JACOBILLIS.

CUM
DELIIS.

Casu determinatus per A. C. & Signaturam
pro Delis.

An legitima possit per parentem assignari filio invito in pecunia, vel mobilibus, seu aliâ quàm in singulis corporibus; Et aliqua de Statuto Fulginatensi excludente tæminas ob transverfales à successione intestata, an importet etiam exclusionem à legitima. Et de modo calculandi legitimam, an habenda sit ratio de bonis à parente donatis, seu aliâ in vita distractis; Et quæ bona prius ex asse hæreditario detrahenda sint, præsertim lucrum dotale. Et an pro legitima competat, necne, via executiva.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **E**xclusus à successione, dicitur etiam exclusus à legitima.
- 3 **Q**uando parens filiam exclusam agnoscit in suam cum certa qualitate, ista non potest dividi.
- 4 **D**e Statuto Fulginaten. circa legitimam & exclusionem filiarum ob agnatos transverfales.
- 5 **A**n, & quando possit legitima assignari in pecunia, vel certis effectibus.
- 6 **Q**ue in proposito dicatur justa causa.
- 7 **A**n, & quando pro legitima competat via executiva.
- 8 **I**n calculando asse hæreditario pro detractione legitima ponenda sunt etiam bona donata.
- 9 **L**egitima ex bonis mulieris debetur detracta lucro Statutario viri tanquam as alienum.
- 10 **I**tem detrahenda sunt expensæ funerum, & infirmitatis.

DISC. XIX.

Moriens Margherita de Jacobillis, reliquæ legitimæ Delis ex Lucretia prædefunctæ nepotibus, quàm in quibusdam assignatis bonis præstari voluit, hæredem scripsit Julium aliosque ejus germanos fratres; Verùm nepotes prædicti, avix judicio non acquiescentes, petierunt sibi decerni legitimam de jure debitam tanquam quotam omnium bonorum, in eorum singulis præstandam, seu in aliquibus cum debita æqualitate, & proportionem ex Judicis arbitrio, juxta modernam prudentem praxim, ne alia omnia bona scissuram patiantur; Et introducta causa coram A. C. Scribens pro Julio, & fratribus reis conventis, dicebam præcipuum punctum difficultatis consistere in eo, an actoribus per Statutum sublatam esset hæc intestata successio, quàm jus commune eis decernit; Si enim locus esset Statuto exclusivo propter agnatos, frustratoria remanebat inspectio, an per parentem legitima assignari poterit necne in pecunia, seu in certa bonorum specie, quoniam si nul-

la legitima debebatur, multò magis illa voluntariè ita relinqui potuit.

Quod autem illi, qui per Statutum exclusi sunt ab intestata successione, exclusi etiam sint à legitima dicebam esse magis communem opinionem canonizatam per Rotam apud Seraph. dec. 963. cum aliis latè deductis per Merlin. de legitima lib. 3. tit. 1. quest. 2. num. 35. & sequens. ubi hanc opinionem benè comprobatur, contrariis respondendo, & agitur suprâ in Lucana disc. 10.

Neque obstare dicebam, quod relinquendo legitimam, ita videretur avia agnovisse dictos nepotes in suos, quoniam dum est actus voluntarius, ille ultra voluntatem operari non debet, neque idem judicium dividi potest, illud eodem tempore approbando, & reprobando ex iis, quæ in terminis agnitionis filix, aliâ per statutum extraneæ reputatæ, ac etiam in eodem proposito legitimæ relicte filiis legitimatis cum elausula, sine præjudicio venientium ab intestato habentur pluries hoc eod. tit.

Clariùs verò, ac indubitanter, stante expressâ dispositione Statuti Fulginatensis registrati apud Pur. detis. 38 lib. 3. ubi claris verbis deciditur, ut fœminæ acquiescere debeant parentis judicio, ac legitimam, prout eis relicta est, obtinere, ita ut neque supplementum petere valeant, ideoque ubi Statutum intraret, casus esset planus.

Difficultas tamen erat, circa ejusdem Statuti applicationem; Licet enim apud Pur. dec. 2. lib. 3. & in apostilla de hoc Statuto dubitatum fuerit, atque decisi. 127. eodem lib. 3. firmata fuerit exclusio fœminæ, quamvis germanæ fororis ob remotum agnatum septimo gradu civili distantem; Nihilominus Judex credidit, ejusque judicium Signatura probavit, quod non effemus in casu Statuti, cum illud disponat de fœminis dotatis, qualis respectu defuncti dici non poterat ista; Et de quo Statuto agit etiam Corn. cons. 42. num. 5. & cons. 43. num. 4. lib. 4.

Quoties enim illud intraret, in verbis dirimit eam questionem, an exclusa fœmina, censentur etiam exclusi descendentes per eam prædefunctam, in qua etiam de jure verior est affirmativa, ut in Interamen. & in aliis. sub tit. de successione.

Posito igitur, quod cessante statutariâ dispositione, versaremur in solis terminis juris communis; Quamvis ego scribens pro reis conventis, admitterem regulas pro actoribus deductas, ut scilicet legitima sit quota bonorum, atque licitum non sit eam diminuere seu vinculare, aut alia gravamina adjicere, cum dicatur successio necessaria, in qua moriens habet arbitrium à lege refrenatum, juxta vulgarem textum in l. quoniam in prioribus Cod. de inoff. testam. cum concordantibus; Minusque licitum sit eandem legitimam assignare in sola pecunia, vel in bonis deterioribus, aut minus fructiferis.

Nihilominus dicebam, receptam esse limitationem, ut intret judicis arbitrium pro approbatione paterni judicii, quoties illud aliquid probabile rationis fundamentum habeat juxta cons. Oldrad. 113. circa finem Menoch de arbit. cas. 173. num. 30. Rosa decisi. 755. par. 2. divers. & apud Merlin. dec. 866. num. 8. cum concord. per Merlin. de legitima lib. 5. tit. 3. quæ. 11. num. 29. cum seqq.

Hæc autem justa causa in proposito rectè cadere videbatur, nedum ob rationem conservationis bonorum in agnatione, quæ in solo puncto juris, ad id reputata fuit sufficiens in proximè allegatis decisionibus, & in aliis per Merlin. dicta quest. 11. num. 22. Sed etiam ob Statutum prædictum, quod saltem in hæc parte videbatur in proposito operativum; Ideoque (reflectendo etiam ad solam veritatem)

De LUCA
de
flamentis
et cat.
VI
9

eredebam, quod actoribus legitima tanquam in casu omisso per Statutum debita esset, atque in hac parte non improbabiler judicatum fuit, adeo ut, quatenus bona assignata non sufficerent, locus esset supplemento; Verum non placuit resolutio in hac parte cum dicta causa conservationis immobilium in agnitione, tam de jure, quam ex Statuto, omnino probabilis videretur; Adhuc tamen Signatura judicatum canonizavit, & quod non levem dedit admirationem, rescipit cum clausula, *sine prejudicio*, denegando appellationem suspensivam, quod nulli fundamento innixum videtur.

Eatenus enim pro legitima intrat processus executivus, quatenus illa petatur ex judicio testatoris, cum tunc affumere dicatur naturam legati, quod juxta opinionem *Angeli*, quam (Rota excepta,) sequuntur Signatura, & omnia Urbis Tribunalia, habet viam executivam, ut in sua materia, *sub tit. de legatis*, ubi de limitationibus; Ubi verò paternum testamentum impugnatur, atque, non ex eo, sed ex Judicis officio, ac juris dispositione, legitima petitur, tunc verius est, ut pro ea, via executiva non competat, ex deductis *per Merlin. hoc tract. lib. 5. tit. 4. quest. 9. num. 5. & tit. 3. quest. 11. num. 43. Rota post eundem dec. 130. num. 3.* ac sæpius practicavi in eadem Signatura, præsertim in *Romana legitima de Asse*, de qua *sub tit. de feudis disc. 19.* in qua causa formiter hic articulus disputatus fuit.

Quamvis enim ego scribens in hac alia causa pro petente legitimam, dicerem, quod dura videatur hæc opinio, cum legitima debeatur loco alimentorum, quæ regulariter, ubi debentur Judicis officio ex dispositione juris, habent viam executivam, dum venter non patitur dilationem; Nihilominus hæc ratio parvipensa fuit, ob communem opinionem DD. in contrarium, atque ob regulam, de qua *d. decis. 130. post Merlin. de legit.* ut via executiva danda non sit, nisi in casibus in jure expressis, inter quos ille non reperitur.

Multò verò magis in hac facti specie, in qua dicebam quod appellationi suspensivæ locus esse debebat, quamvis aliàs regulariter ea non intraret ob duplicem mixturam, seu implicitam declarationem petitorii, tam circa punctum Statuti, an intraret, nec ne, quam circa alterum, an intraret arbitrium approbativum judicii defuncti super assignatione legitimæ in certis bonis; Unde liquet, quale judicium possit unquam efformari super causarum eventu.

Incidenter autem, in ista causa disputatus etiam fuit punctus, frequenter in aliis habitus, præsertim in *Romana primogenitura*, inter illos de Bonaventuris coram A. C. super calculo legitimæ, an scilicet habenda sit ratio de bonis per parentem in vita donatis, & an de istis legitima detrahenda sit adversus donatarium; In hoc autem puncto plana est hodie affirmativa, ut scilicet bona donata, seu aliàs titulo lucrativo distracta, extantia tamen, atque de tempore mortis non consumpta, ponenda sint in calculo assis hereditarii, perinde ac si remansissent in bonis defuncti, ad effectum metiendi legitimæ quantitatem; Ita tamen, ut detrahenda sit ex restantibus bonis non donatis, quatenus sufficiant, sin minus in subsidium ex ipsismet bonis donatis, ex quibus, non obstante donatione facta in vita, supplementum deducendum est, ut aliis allegatis habetur *apud Surd. conf. 332. num. 14. Rouit. decis. 100. num. 26. Rota decis. 86. post Merlin. de legitima decis. 137. num. 2. par. 6. recent. decis. 57 & 136. par. 11.* & in aliis.

Quod autem dicitur de subsidiaria actione competente ad bona donata contra donatarium, recipiendum est, non solum in casu insufficientiæ bono-

rum restantium, sed etiam in altero casu male qualitatis, quia scilicet parens, meliora, magisque fructifera bona donaverit, cum filius non teneatur legitimam accipere in deterioribus, minusque fructiferis ut supra; Ideoque sicut parentis ultimam voluntatem in hoc impugnare potest, ita pariter eandem voluntatem explicatam per actum inter vivos, cum aliàs nimis de facili fraus legiferi possit.

In proposito autem metiendi legitimæ quantitatem; In alia *Romana legitima* pro hereditate Raphaelis Andofillæ cum creditoribus Michaelis Moroni, disputata coram A. C. Cum Anna Moroni dicti Michaelis filia, Raphaelis uxor, habitata esse per breve pontificium ad testandum, non obstante, quod esset filiafamilias, atque in testamento instituit heredem virum, instituto patre in scutis decem pro legitima, dictique pater, seu ejus creditores peterent supplementum; Ultra disputationem habitam super puncto, an debitore agnoscente legitimam in parte tantum, ex hu usmodi actu resisteret agnitio in totum, ita ut ejus creditoribus competere jus ad supplementum, de quo habetur actum *sub tit. de credito disc. 138.* Fuit etiam disputatum de quantitate legitimæ, an scilicet ista detrahenda esset de universo asse consistente in dote scutor. 8. m. Vel potius detracto prius lucro Statutario tanquam reale alieno, ex restantibus bonis; Cumque ageretur de legitima ascendentis, ita ut non intraret illa difficultas, quæ ex *l. hæc editalis Cod. de secundis nuptiis* resultat in legitima filii debita in bonis parentis libnubi; Visum fuit casum esse planum pro detractione lucri prius facienda *juxta conf. 314. Baldi lib. 4. in fine Gabr. conf. 101. num. 10. lib. 1. Surd. conf. 40. num. 34. Gratian. discept. 300. num. 33. & sequer. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 1. quest. 22. num. 28.* Eodem modo quo, etiam ante legitimam, in eadem controversia dictum fuit, ut tanquam æ alienum detrahenda essent expensæ funerum, ac ultimæ firmitatis, ex deductis *per Merlin. dicto lib. 2. tit. 1. quest. 15. num. 1. & per tot.* quoniam est impensæ, quæ prius ab asse hereditario detrahenda est.

ROMANA LEGATI

AD INSTANTIAM

EXEQUUTORUM TESTAMENTI
Principiæ Plumbini Appianæ, Ducissæ Bracchiani.

Responsum pro veritate.

An legata impotentur in legitimam; Sed quatenus ista per renunciationem intervivos sit remissa; An jus illam petendi, restitutum censeatur, ex declaratione ab ipso parente facta super legato, ut censeatur factum ultra id, quod filio de jure competeret.

S V M M A R I U M.

- 1 *Alti series.*
- 2 *An & quando legatum censeatur animo compensandi.*
- 3 *An & quando legatum censeatur duplicatum, vel potius unum alteri inesse.*
- 4 *An legitima petatur per eum, qui illi renunciavit ex voluntate parentis renunciatarii.*

DISC